

deVerdieping **Trouw**

Ik dacht: ik kan doen wat ik wil, ik ben toch niet uitverkoren

Buiten je wereld treden, dat was al de drijfveer van zorgbestuurder Cathy van Beek toen ze nog een 'zwartenkousenmeisje' was. Ze laat zich nog steeds graag verrassen.

Maandblad Opzij zette haar jarenlang in de top-tien van de machtigste vrouwen in gezondheidszorg en wie het cv van Cathy van Beek bestudeert begrijpt waarom. Tegenwoordig stimuleert ze als zelfstandig deskundige de omslag naar duurzaamheid in de zorg, eerder was ze onder meer lid van de raad van bestuur van het Radboudumc, vicevoorzitter van de Nederlandse Zorgautoriteit, kwartiermaker duurzaamheid voor het ministerie van volksgezondheid en lid van de raad van advies van de Van Mierlo Stichting, het wetenschappelijk bureau van D66.

Niets van dat alles was de bedoeling toen ze opgroeide in een Rotterdams gezin met zestien kinderen, behorend tot de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Zelf spreekt ze van de 'zwartekousenkerk', dat is wel zo duidelijk.

Hoewel ze zich ontworstelde aan dat milieu, kijkt ze terug op een liefdevolle jeugd, waarin intellectuele nieuwsgierigheid werd aangemoedigd, ook voor meisjes, al waren die dan voorbestemd voor het moederschap. "Ik had een klein hartje, maar ging wel mijn eigen weg", zegt ze, kijkend naar de jeugdfoto die ze op ons verzoek heeft opgezocht.

Welke Cathy van Beek zien we hier?

"Zo begon ik als zwartekousenmeisje aan de opleiding tot verpleegkundige. Het was 1976, ik was twintig. Ik kwam uit Rotterdam, maar de opleiding was in het Gasthuis in Middelburg, deze foto stuurde ik mee met mijn sollicitatie. Wij mochten alleen maar naar scholen die van onze denominatie waren.

"In Rotterdam had ik op de Willem de Zwijger-mulo gezeten. Twee oudere zusjes waren na de tweede klas van school gehaald, om thuis te helpen. Ze deden de avondmulo. Voor mij was hetzelfde weggelegd, maar toen kwam de mammoetwet, dat was mijn geluk: ik kon door op nu de mavo heette. Daarna moest ook ik vier jaar thuiskomen, zo ging het gewoon, voor jezelf had je ook een groot gezin in gedachten. Als je toen aan mij vroeg wat ik later wilde, dan zei ik: heel veel kinderen.

"Ik had een speciale band met mijn vader. Hij was leraar technisch tekenen, hij had ook de avondschoon gedaan, de hts. Met allemaal tieners, geloof ik. Hij was heel slim. En hij was al erg bezig met duurzaamheid, al heette dat bij ons rentmeesterschap. In 1975 nodigde hij iemand van de Club van Rome uit om te spreken voor zijn studievereniging."

Manfaat Opzij zette haar jarenlang in de top-tien van de machtige vrouwen in gezinsmiddelen en wie het cv van Cathy van Beek bestudeert begrijpt waarom. Tegenvoering stimuleert ze als zelfstandig denkende de omstandigheden te veranderen in de zorg, eerder was ze onder meer lid van de raad van bestuur van het Raadswaard, vicevoorzitter van de Nederlandse Zorgautoriteit, kwartiermaker duurzaamheid voor het ministerie van Volksgezondheid en lid van de raad van advies van de Van Mierlo Stichting, het wetenschappelijk bureau van D66.

Niets van dat alles was de bedoeling toen ze opgroeide in een Rotterdams gezin met zestien kinderen, behorend tot de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Zelf spreekt ze van de 'zwartekousenkerk', dat is wel zo duidelijk.

Hoewel ze zich ontworstelde aan dat milieu, kijkt ze terug op een liefdevolle jeugd, waarin intellectuele nieuwsgierigheid werd aangemoedigd, ook voor meisjes, al waren die dan voorbestemd voor het moederschap. "Ik had een klein hartje, maar ging wel mijn eigen weg", zegt ze, kijkend naar de jeugdfoto die ze op ons verzoek heeft opgezocht.

Welke Cathy van Beek zien we hier?

"Zo begon ik als zwartekousenmeisje aan de opleiding tot verpleegkundige. Het was 1976, ik was twintig. Ik kwam uit Rotterdam, maar de opleiding was in het Gasthuis in Middelburg, deze foto stuurde ik mee met mijn sollicitatie. Wij mochten alleen maar naar scholen die van onze denominatie waren."

"In Rotterdam had ik op de Willem de Zwijger-mulo gezeten. Twee oudere zusjes waren na de tweede klas van school gehaald, om thuis te helpen. Ze deden de avondmulo. Voor mij was hetzelfde weggelegd, maar toen kwam de mammoetwet, dat was mijn geluk: ik kon door op wat nu de mavo heette. Daarna moest ook ik vier jaar thuiskomen, zo ging het gewoon, voor jezelf had je ook een groot gezin in gedachten. Als je toen aan mij vroeg wat ik later wilde, dan zei ik: heel veel kinderen.

"Ik had een speciale band met mijn vader. Hij was leraar technisch tekenen, hij had ook de avondschoon gedaan, de hts. Met allemaal tieners, geloof ik. Hij was heel slim. En hij was al erg bezig met duurzaamheid, al heette dat bij ons rentmeesterschap. In 1975 nodigde hij iemand van de Club van Rome uit om te spreken voor zijn studievereniging."

Wat verwachtte u van het leven?
"Ik wilde schrijfster en dichter worden. Ik wist het zeker. Ik schreef gedichtjes - dat waren rijmelarijen - en dankzij mijn leraar Nederlandse zagen er woorden voor mij open, of het nu door *Kard en Elgoot* was of Rutger Kopland. Ik ben avonds thuis geweest, daarna avond-gymnasium.
"Maar toen kreeg ik verking, en die jongen zette me af bij mij thuis, parkende zijn auto, gaf mij tegelijkertijd de eerste kuisen zoen en deed tegen een laatste paar dan. Ik ging met mijn gezicht door de voorruit, er waren nog geen gordels. Ik dacht: nu ben ik voor mijn hele leven verknikt. Mijn gezicht lag open en ik had een zware hersenschudding. Van het gymnasium kwam niets meer."
"Ik bedacht: er is nog een liefde in mijn leven en dat is voor zieken zorgen. Thuis zou ik aan de lopende band, we waren niet ingetert, er was altijd wel iemand ziek. Zo kwam de opleiding tot verpleegkundige in Middelburg in beeld en daar ging ik bij een kansenminded gezin op kamers."

DE VERANDER-KUNDIGE

Cathy van Beek (Rotterdam, 1956) is verpleegkundige, bestuurskundige en veranderkundige. Tot 2019 was ze lid van de raad van bestuur van het Raadswaard. Als zelfstandig adviseur legt ze zich toe op duurzaamheid. In 2017 stond ze op plaats 40 van de Trouw Duurzame 100. Ze is onder meer Kinsaat-aanpak Zorg voor de gemeente Rotterdam en voorzitter van de Kwaliteitsraad Hulp-middelen & Zorg.

waren nog geen gordels. Ik dacht: nu ben ik voor mijn hele leven verknikt. Mijn gezicht lag open en ik had een zware hersenschudding. Van het gymnasium kwam niets meer."

"Ik bedacht: er is nog een liefde in mijn leven en dat is voor zieken zorgen. Thuis zou ik aan de lopende band, we waren niet ingetert, er was altijd wel iemand ziek. Zo kwam de opleiding tot verpleegkundige in Middelburg in beeld en daar ging ik bij een kansenminded gezin op kamers."

De verking heeft geen straf!
"Nou, maar dat kwam niet door het ongeluk, eerder doordat ik in zo'n andere omgeving terecht kwam."

Buitenlanders zullen misschien denken dat het een zwaarvoedige toestand was bij u thuis, maar zo groeide u het niet.
"Nou, ik niet, maar ik heb ontdekt: als er zestien verschillende kinderen zijn, zijn er ook zestien verschillende vaders en moeders. Dus wat ik zeg, heeft niet voor een ander te gelden. Ik heb het als een heel fijn gezin ervaren."

Was u met bang met sulverloren te zijn, zoals dat spelt in reformatorische kring?
"Het is een klein kadukke dat uitverloren is. Ik dacht: dat hoor ik vast niet bij. Dat heb ik niet gevoeld. Ik kan doen wat ik wil, ik ben toch niet uitverloren. Ik had vriendinnen die paardreden, dat wilde ik ook, en daarvoor wilde ik een lange boot - dat mocht niet. Toen zat ik tegen mijn moeder, maak dat een te klink die over het paard herenvalt. Dat heeft ze gedaan. Ik nocht altijd de maats. Het was allemaal onschuldig, maar het betekende wel buiten je wereld treden."

U hoorde niet bij het kleine kadukke, was dat angst?
"Ik heb wel nachtenmeren gehad, zoals toen er brand uitbrak bij ons in de buurt, en ik doemde over de een-wigheids. Zoveel angst, dat zat het heel diep."

"Later hebben mensen tegen mij gezegd: jij paste helemaal niet in de zwartekousenkerk, en zo was het. Ikocht een prachtige paars-jet, want we moesten een boedje op, mer een klep. Nou, dat kon niet, ik moest 'n terugbrengen van Van der Meer, daar kochten wij al onze hoeden, en de klep eraf laten halen."

Toen heb er een briefje in gestopt: "Wie deze klep eraf haalt, kan ik mijn leven lang".
Uitbundige lach.

"Zo erg vond ik het, zo gemiddeld. Ze vonden het briefje, mijn moeder werd oppedeld en ik ben niet naar meergaan om mijn excursies aan te bieden, sprecht hoor, die mensen konden er ook niets aan doen. Maar ik vond wel dat mij iets ontrokken was, én nergens stond het in de Bijbel bij, dat een klep niet mocht."

Als ik het goed begrepen heb, was er tussen uw vader en moeder een verschil. Ze behoorde tot de bekeerdens, hij niet.
"Bij mijn vader hebben veel mensen staan getwijfeld, of hij niet toch bekeerd was. Naar hun standpunt."

Wat dacht hij zelf?
"Dat durfde hij nooit te zeggen. Mijn moeder wel, zij het aarzelend. Als het avondmaal was, was altijd de vraag: gaat er of gaat ze niet. Ik denk dat ze een keer niet geweest is, dat was halven en wousten mag ik, ga ik? Wie eet en drinkt zonder bekeerd te zijn, en er is dikwijls zinnen onduidelijk, dat was de formulering, dat was de angst. Samen zijn gelovend niet dat ze bekeerd was. De een nam het over, de ander niet. Het ging erom dat het clubje van bekeerdens jou eekende als een van hen. Een van mijn familieleden wens erop, nog bij de bekeerdens van mijn moeder, dat een andere bekeerde vrouw, iemand met gezag, de bekeering van mijn moeder niet had overgenomen. Ik vond dat verschrikkelijk, ik had haar zo die zielestert gegund."

Grondse is er gelukkig uit weg of was er een broek?
"Mijn Middelburgse gastouders - inmiddels vrienden - verhuisden naar Lierden, vlakbij Rhemen, toen ik nog bezig was met de opleiding. Ik ben meevrouwheid en heb de opleiding voortgezet aan het Pieter Pauw Ziekenhuis in Wageningen. Ik zet tegen het hoofd personeelsleiders, ik moet wel weten wie ik ben, ik ben niet ingetert, niet verkerend, ik doe niet mee aan eufanasie en niet aan abortus. Dat vond hij niet leuk, ook een beetje komisch geloof ik, ik mocht instrumenten."

"Daarna ben ik in Nijmegen de opleiding doctent verpleegkundige gaan doen. In de eerste week kreeg ik al wijgerige antropologie, en echt, de schellen vielen van mijn ogen. Ik zat als versterker in dat college. Het >>

Wat verwachtte u van het leven?

"Ik wilde schrijver en dichter worden. Ik wist het zeker. Ik schreef gedichtjes - dat waren rijmelarijen - en dankzij mijn leraar Nederlands gingen er werelden voor mij open, of het nu door Karel ende Elegast was of Rutger Kopland. Ik ben avond-atheneum gaan doen, daarna avond-gymnasium.

"Maar toen kreeg ik verkering, en die jongen zette me af bij mij thuis, parkeerde zijn auto, gaf mij tegelijkertijd de eerste kuise zoen en reed tegen een lantarenpaal aan. Ik ging met mijn gezicht door de voorruit, er waren nog geen gordels. Ik dacht: nu ben ik voor mijn hele leven verminkt. Mijn gezicht lag open en ik had een zware hersenschudding. Van het gymnasium kwam niets meer.

"Ik bedacht: er is nog een liefde in mijn leven en dat is voor zieken zorgen. Thuis zorgde ik aan de lopende band, we waren niet ingeënt, er was altijd wel iemand ziek. Zo kwam de opleiding tot verpleegkundige in Middelburg in beeld en daar ging ik bij een kunst-minded gezin op kamers."

De verkering hield geen stand?

"Nee, maar dat kwam niet door het ongeluk, eerder doordat ik in zo'n andere omgeving terecht kwam."

Buitenstaanders zullen misschien denken dat het een zwaarmoedige toestand was bij u thuis, maar zo ervoer u het niet.

"Nee, ik niet, maar ik heb ontdekt: als er zestien verschillende kinderen zijn, zijn er ook zestien verschillende vaders en moeders. Dus wat ik zeg, hoeft niet voor een ander te gelden. Ik heb het als een heel fijn gezin ervaren."

Was u niet bang niet-uitverkoren te zijn, zoals dat speelt in reformatorische kring?

"Het is een klein kuddeke dat uitverkoren is. Ik dacht: daar hoor ik vast niet bij. Dat heb ik snel geaccepteerd: ik kan doen wat ik wil, ik ben toch niet uitverkoren. Ik had vriendinnetjes die paardreden, dat wilde ik ook, en daarvoor wilde ik een lange broek - dat mocht niet. Toen zei ik tegen mijn moeder, maak dan een cirkelrok die over het paard heenvalt. Dat heeft ze gedaan. Ik zocht altijd de mazen. Het was allemaal onschuldig, maar het betekende wel: buiten je wereld treden."

U hoorde niet bij het kleine kuddeke, was dat angstig?

"Ik heb wel nachtmerries gehad, zoals toen er brand uitbrak bij ons in de buurt, en ik droomde over de eeuwigheid. Zoveel angst, dat zat wel heel diep.

"Later hebben mensen tegen mij gezegd: jij paste helemaal niet in de zwartekousenkerk, en zo was het. Ik kocht een prachtige paarse pet, want we moesten een hoedje op, met een klep. Nou, dat kon niet. Ik moest 'm terugbrengen naar Van der Meer, daar kochten wij al onze hoeden, en de klep eraf laten halen. Toen heb er een briefje in gestopt: 'Wie deze klep eraf haalt, haat ik mijn leven lang'."

Uitbundige lach.

"Zo erg vond ik het, zo geméén! Ze vonden het briefje, mijn moeder werd opgebeld en ik ben met haar meegegaan om mijn excuses aan te bieden, oprecht hoor, die mensen konden er ook niets aan doen. Maar ik vond wel dat mij iets ontnomen was. En nergens stond het in de Bijbel hè, dat een klep niet mocht."

Als ik het goed begrepen heb, was er tussen uw vader en moeder een verschil. Zij behoorde tot de bekeerden, hij niet.

"Bij mijn vader hebben veel mensen daaraan getwijfeld, of hij niet toch bekeerd was. Naar hun standaarden."

Wat dacht hij zelf?

"Dat durfde hij nooit te zeggen. Mijn moeder wel, zij het aarzelend. Als het avondmaal was, was altijd de vraag: gaat ze of gaat ze niet. Ik denk dat ze één keer niet geweest is, dat was huilen en worstelen: mag ik, ga ik? Wie eet en drinkt zonder bekeerd te zijn, eet en drinkt zich een oordeel, dat was de formulering, dat was de angst. Sommigen geloofden niet dat ze bekeerd was. De een nam het over, de ander niet. Het ging erom dat het clubje van bekeerden jou erkende als een van hen. Een van mijn familieleden wees erop, nog bij de begrafenis van mijn moeder, dat een andere bekeerde vrouw, iemand met gezag, de bekering van mijn moeder niet had overgenomen. Ik vond dat verschrikkelijk; ik had haar zo die zielerust gegund."

Groeide u er geleidelijk uit weg of was er een breuk?

"Mijn Middelburgse gastouders - inmiddels vrienden - verhuisden naar Lienden, vlakbij Rhenen, toen ik nog bezig was met de opleiding. Ik ben meeverhuisd en heb de opleiding voortgezet aan het Pieter Pauw Ziekenhuis in Wageningen. Ik zei tegen het hoofd personeelszaken: u moet wel weten wie ik ben, ik ben niet ingeënt, niet verzekerd, ik doe niet mee aan euthanasie en niet aan abortus. Dat vond hij wel sterk en ook een beetje komisch geloof ik, ik mocht instromen."

"Daarna ben ik in Nijmegen de opleiding docent verpleegkunde gaan doen. In de eerste week kreeg ik al wijsgerige antropologie, en echt, de schellen vielen van mijn ogen. Ik zat als verstaand in dat college. Het " " ging over existentiële fenomenologie, je verwonderen, eigen verantwoordelijkheid. Dat was nieuw voor mij, vooral die individuele vrijheid om te kiezen, want ik was toch tamelijk fatalistisch opgevoed."

ij ging over existentiële fenomenologie, je verwoorde eigen verantwoordelijkheid. Dat was nieuw voor mij, vooral die individuele vrijheid om te kiezen, want ik was toch namelijk fatalistisch opgevoed."

Die lichtheid werd hier op z'n kop gezet. "Zeker. En in dezelfde tijd werd een neefje van mij gedoopt, waarbij vanaf de kansel werd geroepen: 'Denk niet dat deze kinderen, omdat ze er zo onschuldig uitzien, in de hemel komen. Kleine ratjes zijn ook ratten!' Toen heb ik gezegd tegen mijn moeder, die over de bevindelijkheid ging: 'mijn vader stemde van God hebt gehoord, zo heb ik nu iets gevraagd. Namelijk dat ik hier een meer bij wil horen. Mijn vader zette me rationeel klem, vanuit de Statenvertaling en met Augustinus, Calvijn en oudvaders. Als ik kon aantonen dat het anders was, dan mocht ik de kerk uit. Maar ik zei pap, ik geloof er gewoon niets meer van en ik heb geen zin om nog iets aan te tonen. Dat was een van de moeilijkste dingen die ik in mijn leven heb moeten zeggen."

En is nu het hele godsbesef weg? "God misschien wel, maar niet het besef dat er tussen mensen iets is dat niet te vangen is, liefde, verwondering, mededogen, ik weet niet wat het is. Misschien moet het nog ontdekt worden, dat er toch een stroom tussen mensen gaat, een soort synchroniciteit. "Hoe kan het dat uitvindingen op heel verschillende plekken in de wereld ongeveer op dezelfde tijd worden gedaan, of hoe mensen op hetzelfde moment aan elkaar denken? Als je hebt over godsbesef ik zou dat vanuit heilmeester naar de achtergrond van de Tale Kanaans wel willen hebben, maar ik ben toch overtuigd agnost, ik laat me graag verrassen."

Bent u na de beroepsopleiding inderdaad docent geworden? "Ik vond het leuk om les te geven. Het is een kunst, dat heb ik daar wel geleerd. Welke doelstellingen heb je als docent, hoe krijg je echte interactie met je leerlingen, hoe toets je, daartoe moet mijn vader gaf me een boek met tal van didactische werkvormen en die heb ik in de loop van mijn leven allemaal wel een keer toegepast."

Verpleegkunde vond u misschien interessant, alsochtachtig ook, daarna werd u bestuurder en

Het zat altijd al in me om zelf beslissingen te willen nemen

bestuurder nu bent u ook in de functie als kwartiermeester, vooral op gebied van duurzaamheid. Ze hier een veld te vinden? "De rode draad is dat ik me wil blijven ontwikkelen. En wilde wil verworven. De keuzes die ik maakten, kwamen er mijn weg. Doe wat je hart je oproept en kijk waar je iets kunt betekenen. Ik werd hoofd opleidingen in het Juliana kinderkliniek, waar de directie me aanmoedigde een opleiding management te gaan doen, vervolgens vervolgde ik de directie van het Sophia kinderkliniek en nu groeide ik naar de rol van bestuurder. Ik ben altijd een beetje overmoedig geweest, ik heb nooit meer willen lopen met wat er in de mode was aan managementtheorieën."

"De opleiding verpleegkunde bereide me al over grenzen heen te kijken, de mens is niet alleen zijn lichaam, maar ook zijn psychie en zijn omgeving. Je moet naar de hele mens kijken, in zijn specifieke situatie, dat werd me in 1976 al geleerd. Naast alles een studie van iemand bekijken, nooit alleen een stukje van een persoon, altijd ook de context. Daar heb ik ook veel aan in de uitleiding van mijn aandoenlijk naar duurzaamheid. In een klein kantje je niet anders kiezen."

Maarom koos u voor de rol van bestuurder? "Ik heb ooit in het Tijdschrift voor Verpleegkundige gezegd gebruik aan de macht die je hebt of krijg, de functiegebonden macht. Als je die niet makkelijk maar een grote aanwezigheid, dan is dat fantastisch. Als je dat kunt doen, moet vertrekken toe de toe en je leg daar verantwoording over af, dan is het een heel mooi vak. Maar erg mooi."

Zou u nu na de beroepsopleiding inderdaad docent geworden? "Vredvader. Als verpleegkundige kom ik nu mijn dienst te doen in handen geven, een ander team het over. Als bestuurder kan je never nooit de deur de dicht doen. Er komen alle complexe problemen op je bord en je bent, zeker als bestuurder prioritering, altijd degenen die overal bij betrokken wordt, jij moet maar alles regelen om alle de media betrokken zijn. We hebben elke meegemaakt in het Raadhuis en andere zaken, die ook je voor je moet. Het is een grote baan, maar een bestaan."

Bestuurders in de zorg worden ook vaak gezien als een overloopte managementopleiding. "Dat zijn in absolute zin. Ik is wel gedachten dat we terug moeten naar de bedoeling en alle systemen moeten oplossen, maar ik ben een structuurdenker. In een organisatie als het Raadhuis, waar tendentierend mensen werken, wordt het chaos zonder systemen. Maar daaraan ben ik voort en grote mogelijke eigen verantwoordelijkheid."

Als het erom gaat macht ten goede aan te worden, had u dan ook in de politiek moeten gaan? "Ik ben inderdaad een kernprobleem of ik minister van volksgezondheid wilde worden. Let wel, groeide, niet gevraagd. Toen heb ik heel spontaan en ook heel overtuigd het goede antwoord gegeven. Onze dochter zou naar de middelbare school gaan, ik had ik een minister van nabij gezien wat zo'n functie doet met je gratis, ik moest die toe doen. Nouw split gebied."

U hebt ook in het bestuur van de Van Marboe-roeping gezeten. "Ik vind politiek een lijn interessant, ik ben ook ooit betrokken geweest bij de grondwetcommissie van het Dier- en Welzijnswet. Ik was fan van die baan, ik kende haar goed, ze heeft de positie van politicus enorm verbeterd. Er gebeurt er denk ik dat de wetgeving over het begin en einde van het leven. Absoluut vind ik nog steeds iets wat je te allen tijde moet doen te voorkomen, bij ethische denk ik dat het goed is dat mensen zelf over hun levenswijze kunnen beslissen."

Het natuurwetland wilstand leven mag worden ingebouwd? "Ja, maar ik zou heel graag willen dat een grote meerderheid van de Kamer kan besluiten met zo'n ingrijpend besluit. Dan moet je misschien nog wat langer de tijd nemen, maar met een minister kan groeien."

Zie ook dat de afsluiting van de afsluiting, maar ik weet ook dat je afhankelijk bent van wat je tevaakt. Ik heb ook veel gehad gehad. In absolute maakbaarheid gebied ik niet. Het is afhankelijkheid in het bereik van grote afhankelijkheid van onafhankelijkheden en getak."

Er is een verscheiden. "Zeker. Toch was het altijd al in me om zelf beslissingen te willen nemen, als kind al. Dit is, de zelfbeschikking over de godschikking bereik groeien. Maar ik weet ook dat je afhankelijk bent van wat je tevaakt. Ik heb ook veel gehad gehad. In absolute maakbaarheid gebied ik niet. Het is afhankelijkheid in het bereik van grote afhankelijkheid van onafhankelijkheden en getak."

Die lichtheid werd hier op z'n kop gezet.

"Zeker. En in dezelfde tijd werd een neefje van mij gedoopt, waarbij vanaf de kansel werd geroepen: 'Denk niet dat deze kinderen, omdat ze er zo onschuldig uitzien, in de hemel komen. Kleine ratjes zijn ook ratten!' Toen heb ik gezegd tegen mijn moeder, die over de bevindelijkheid ging: zoals u de stem van God hebt gehoord, zo heb ik nu iets gevraagd. Namelijk dat ik hier niet meer bij wil horen. Mijn vader zette me rationeel klem, vanuit de Statenvertaling en met Augustinus, Calvijn en oudvaders. Als ik kon aantonen dat het anders was, dan mocht ik de kerk uit. Maar ik zei: pap, ik geloof er gewoon niets meer van en ik heb geen zin om nog iets aan te tonen. Dat was een van de moeilijkste dingen die ik in mijn leven heb moeten zeggen."

En is nu het hele godsbesef weg?

"God misschien wel, maar niet het besef dat er tussen mensen iets is dat niet te vangen is, liefde, verwondering, mededogen, ik weet niet wat het is. Misschien moet het nog ontdekt worden, dat er toch een stroom tussen mensen gaat; een soort synchroniciteit.

"Hoe kan het dat uitvindingen op heel verschillende plekken in de wereld ongeveer op dezelfde tijd worden gedaan, of hoe mensen op hetzelfde moment aan elkaar denken? Als je hebt over godsbesef: ik zou dat vanuit heimwee naar de zekerheid van de Tale Kanaans wel weer willen hebben, maar ik ben toch overtuigd agnost, ik laat me graag verrassen."

Bent u na de beroepsopleiding inderdaad docent geworden?

"Ja, ik vond het zó leuk om les te geven. Het is een kunst, dat heb ik daar wel geleerd. Welke doelstellingen heb je als docent, hoe krijg je echte interactie met je leerlingen, hoe toets je, fascinerend. Mijn vader gaf me een boek met tal van didactische werkvormen en die heb ik in de loop van mijn leven allemaal wel een keer toegepast."

Verpleegkunde vond u machtig interessant, docentschap ook, daarna werd u bestuurder en toezichthouder, nu bent u ook in te huren als kwartiermaker, vooral op gebied van duurzaamheid. Zit hier een rode draad in?

"De rode draad is dat ik me wil blijven ontwikkelen. En waarde wil toevoegen. De keuzes die ik maakte, kwamen op mijn weg. Doe wat je hart je ingeeft en kijk waar je iets kunt betekenen. Ik werd hoofd opleidingen in het Juliana kindziekenhuis, waar de directrice me aanmoedigde een opleiding management te gaan doen, vervolgens verving ik de directrice van het Sophia Kinderziekenhuis en zo groeide ik naar de rol van bestuurder. Ik ben altijd een beetje onorthodox gebleven, ik heb nooit mee willen lopen met wat er in de mode was aan managementtheorieën.

"De opleiding verpleegkunde leerde me al over grenzen heen te kijken: de mens is niet alleen zijn lichaam, maar ook zijn psyche en zijn omgeving. Je moet naar de hele mens kijken, in zijn specifieke situatie, dat werd me in 1976 al geleerd. Nooit alleen een stukje van iemand bekijken, nooit alleen een stukje van een probleem, altijd ook de context. Daar had ik ook veel aan in de uitbreiding van mijn aandachtsveld naar duurzaamheid. In een keten kun je niet zonder elkaar."

Waarom koos u voor de rol van bestuurder?

"Ik heb ooit in het Tijdschrift voor Verpleegkundigen gezegd: gebruik aub de macht die je hebt of krijgt, de functiegebonden macht. Als je die niet misbruikt maar ten goede aanwendt, dan is dat fantastisch. Als je dat kunt doen, men vertrouwt jou dat toe en je legt daar verantwoording over af, dan is het een heel mooi vak. Maar erg zwaar."

Zwaarder dan aan het bed staan?

"Veel zwaarder. Als verpleegkundige kon ik na mijn dienst de boel uit handen geven, een ander nam het over. Als bestuurder kun je never nooit de deur dichtdoen. Er komen zulke complexe problemen op je bord en jij bent, zeker als bestuurder patiëntenzorg, altijd degene die overal bij betrokken wordt, jij moet acuut alert reageren ook als de media betrokken zijn. We hebben ebola meegemaakt in het Radboudumc en andere crises, dat slokt je 100 procent op. Het is geen baan, maar een bestaan. "

Bestuurders in de zorg worden ook vaak gezien als een overbodige managementlaag.

"Dat zijn ze absoluut niet. Er is wel geschreven dat we terug moeten naar de bedoeling en alle systemen moeten opdoeken, maar ik ben een structuurdenker. In een organisatie als het Radboudumc, waar tienduizend mensen werken, wordt het chaos zonder systemen. Maar daarbinnen ben ik voor zo groot mogelijke eigen verantwoordelijkheid."

Als het erom gaat macht ten goede aan te wenden, had u dan niet in de politiek moeten gaan?

"Ik ben inderdaad een keer gepolst of ik minister van volksgezondheid wilde worden. Let wel: gepolst, niet gevraagd. Toen heb ik heel spontaan en ook heel overtuigd het goede antwoord gegeven: nee. Onze dochter zou naar de middelbare school gaan, ik had bij een minister van nabij gezien wat zo'n functie doet met je gezin, ik moest dit niet doen. Nooit spijt gehad."

U hebt wel in het bestuur van de Van Mierlo-stichting gezeten.

"Ik vind politiek onwijs interessant, ik ben ook ooit betrokken geweest bij de gezondheidsparagraaf in het D66-verkiezingsprogramma. Ik was fan van Els Borst, ik kende haar goed, ze heeft de positie van patiënten enorm verbeterd. De goegemeente denkt aan de wetgeving over het begin en einde van het leven. Abortus vind ik nog steeds iets wat je te allen tijde moet zien te voorkomen; bij euthanasie denk ik dat het goed is dat mensen zelf over hun levenseinde kunnen beslissen."

Het wetsvoorstel voltooid leven mag worden ingediend?

"Ja, maar ik zou heel graag willen dat een grote meerderheid van de Kamer kan instemmen met zo'n ingrijpend besluit. Dan moet je misschien nog wat langer de tijd nemen, zodat men er naartoe kan groeien."

Zo eindigen we bij de zelfbeschikking, terwijl uw leven begon in een systeem van Godsbeschikking. Er is veel veranderd.

"Zeker! Toch zat het altijd al in me om zelf beslissingen te willen nemen, als kind al. Dus ja, de zelfbeschikking is over de godsbeschikking heen geschoven. Maar ik weet ook dat je afhankelijk bent van wat je toevalt. Ik heb ook veel geluk gehad. In absolute maakbaarheid geloof ik niet. Het is zelfbeschikking in het besef van grote afhankelijkheid van omstandigheden en geluk.""

Cathy van Beek (Rotterdam, 1956) is verpleegkundige, bestuurskundige en veranderkundige. Tot 2018 was ze lid van de raad van bestuur van het Radboudumc. Als zelfstandig adviseur legt ze zich toe op duurzaamheid. In 2017 stond ze op plaats 45 in de Trouw Duurzame 100. Ze is onder meer Klimaataanjager Zorg voor de gemeente Rotterdam en voorzitter van de Kwaliteitsraad Hulpmiddelen & Zorg.